

HI HA ALTERNATIVES A LES RETALLADES

Vicenç Navarro

4 d'octubre de 2011

S'estan fent a Espanya retallades molt substancials de la despesa pública social que finança les transferències públiques (com ara les pensions i els ajuts a les famílies) i els serveis públics (com ara la sanitat, l'educació, els serveis d'ajuda a les persones amb dependència, les escoles bressol, els serveis socials, entre d'altres) que representen la major reducció de l'Estat del benestar espanyol que aquest hagi sofert en els 33 anys de democràcia. Aquestes retallades les està fent el Govern central, així com gran nombre de governs autonòmics, havent estat particularment accentuades a Catalunya.

Tres observacions s'han de fer arran d'aquests fets. Una és que cap d'aquestes retallades estava anunciada en els programes electorals dels partits governants que les estan fent. En realitat, tots ells van subratllar en les seves campanyes electorals que no realitzarien retallades en les transferències i serveis que estan sent retallats. La segona observació és que aquestes retallades es presenten, tant per l'establishment polític com pel mediàtic, com a inevitables i necessàries, i responen –segons aquests establishments– a la pressió externa dels mercats financers, els quals assenyalen la necessitat de realitzar aquestes retallades. Aquest argument d'inevitabilitat i necessitat ha calat en l'opinió popular com a conseqüència d'una promoció massiva per part dels mitjans d'informació de més gran difusió (tant públics com privats) del país, que han estat donant suport a aquestes retallades. Un dels rotatius de major difusió va presentar unes enquestes mostrant que, posats a escollir, hi havia

més espanyols que, per reduir el dèficit, preferien les retallades a la pujada d'impostos. Semblaria, doncs, que les retallades que s'estan duent a terme tenen el suport popular que les legitima.

Aquest argument d'inevitabilitat, tanmateix, és profundament erroni. I la percepció de suport popular està també equivocada. Mirem primer l'argument que les retallades tan intenses de la despesa pública social es deuen a la pressió dels mercats. La lectura dels informes de les agències de valoració de bons i dels majors centres financers mostra una variabilitat d'opinions. Així, en ocasions expressen inquietud sobre la mida del dèficit i del deute públic, però en altres ocasions, com ara, mostren gran preocupació per la manca de creixement econòmic. Respecte a la reducció del dèficit, tals institucions financeres no indiquen com s'hauria de realitzar. Una manera és mitjançant les retallades de despesa pública social, però no és ni l'única ni la millor manera d'aconseguir-ho. Una alternativa és augmentant els impostos. Així, en lloc de congelar les pensions (amb la qual cosa s'intenten estalviar 1.200 milions d'euros), es podrien haver aconseguit 2.100 milions d'euros mantenint l'Impost del Patrimoni, o 2.552 milions si s'haguessin anul·lat les rebaixes dels impostos de successions, o 2.500 milions si s'hagués revertit la baixada d'impostos de les persones que ingressen més de 120.000 euros a l'any, retallades dels impostos que van tenir el suport –totes elles– dels partits que ara fan aquestes retallades de despeses.

O, en lloc de les enormes retallades en sanitat que intenten aconseguir un estalvi de 6.000 milions, podrien haver anul·lat la baixada de l'Impost de Societats de les grans empreses que facturen més de 150 milions d'euros l'any (i que representen només el 0,12% de totes les empreses), recollint-hi 5.300 milions d'euros. O, en lloc de retallar els serveis públics com sanitat, educació i serveis socials (aconseguint-hi un total de 25.000 milions d'euros), podrien haver corregit el frau fiscal de les grans fortunes, de la banca i de les grans empreses (que representa el 71 % de tot el frau fiscal), recollint-hi molt més, és a dir, 44.000 milions.

O, en lloc de reduir els serveis d'ajuda a les persones amb dependència (intentant estalviar 600 milions d'euros), podrien haver

reduït el subsidi de l'Estat a l'Església catòlica per impartir docència de la religió catòlica a les escoles públiques, o eliminar la producció de nou equipament militar, com els helicòpters Tigre i altres armaments.

El fet que s'escollís fer les retallades esmentades sense ni tan sols considerar aquestes alternatives no té res a veure (insisteixo, res a veure) amb les pressions dels mercats financers. La reducció del dèficit públic podria haver-se aconseguit revertint les enormes rebaixes d'impostos que han beneficiat primordialment a les rendes superiors (una persona que ingressi més de 300.000 euros a l'any ha vist reduir els seus impostos durant el període en què Espanya va estar governada per Aznar i per Zapatero un 37%, mentre que la gran majoria de la població amb prou feines va notar aquesta baixada).

El suposat suport popular a aquestes retallades no pot derivar de la pregunta esbiaixada i tendenciosa de demanar-li a la població si per reduir el dèficit prefereixen les retallades en l'Estat del benestar o l'augment dels impostos. La paraula "impostos", sense aclarir de qui, genera sempre una resposta predictable de rebuig. Però si, en lloc d'utilitzar el terme genèric "impostos", s'utilitzés l'augment d'impostos esmentat en aquest article, que se centra primordialment en les rendes superiors (revertint les enormes reduccions que els van beneficiar) i que no afecta la gran majoria de la ciutadania, la resposta seria oposada a la que aquella pregunta tendenciosa indica. Que aquestes alternatives no tinguin la centralitat política o l'exposició mediàtica que tenen les retallades és perquè les rendes superiors, la banca i la gran patronal tenen molt més poder sobre l'Estat espanyol que les classes populars, que són les que estan sent més afectades per les retallades.

(Aquest article s'ha publicat en versió castellana a PUBLICO)